

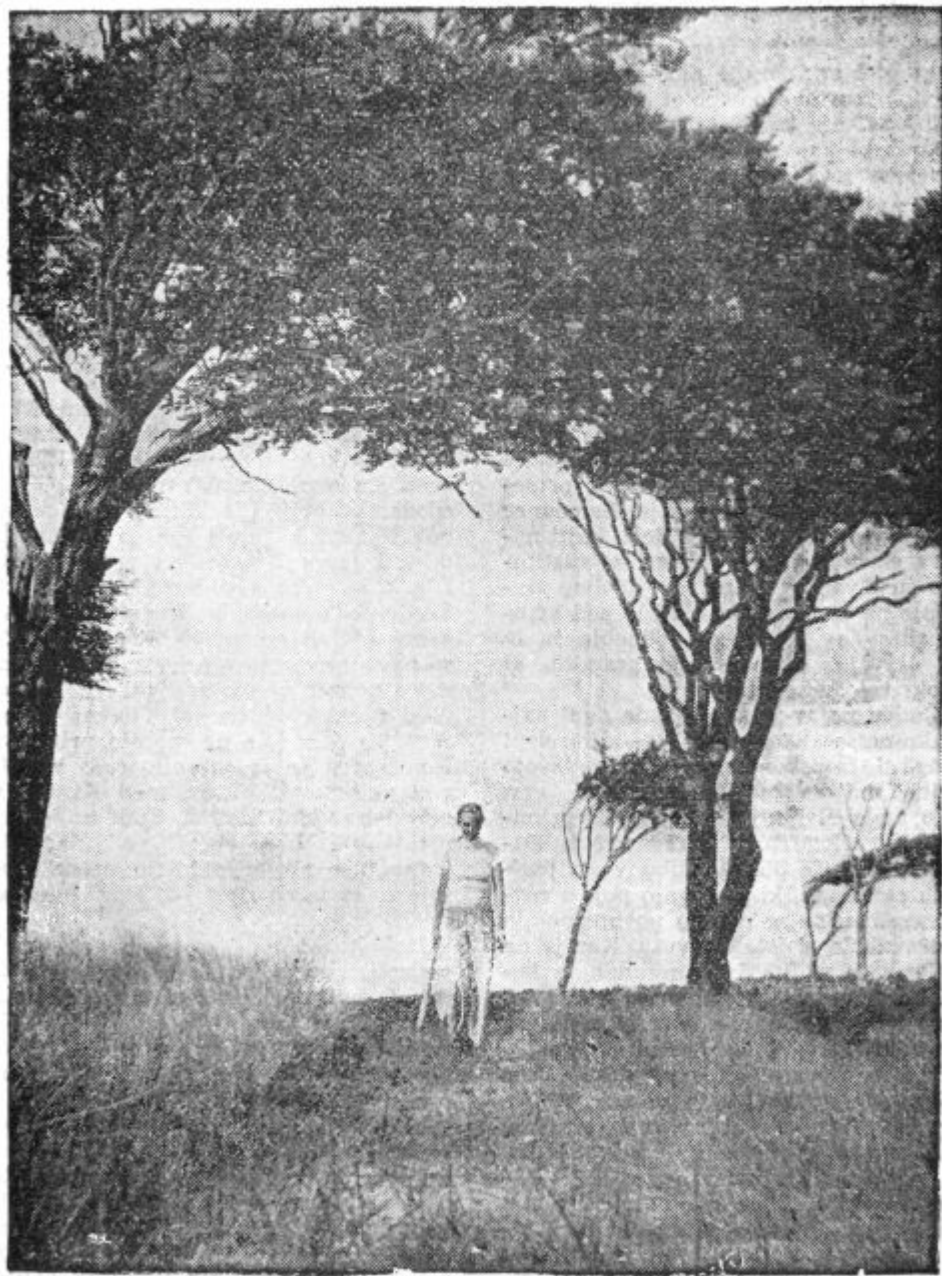
ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA REVIJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

ŠT. 9.

V LJUBLJANI, 28. AVGUSTA 1937.

KNJIGA 22.

V NARAVI

ČLOVEK - GOSPODAR IN SUŽENJ ZEMLJE

MED PRAGOZDOM IN VEČNIM LEDOM — NAŠA ODVISNOST OD PODNEBJA
IN RASTLINSTVA

Kdo izmed nas, ki živimo v hladnejših pokrajinah, vsaj včasih ne zahrepeni po sončnem jugu? Po tropskem paradižu, kjer izsiljuje moč sončnih žarkov večno poletje in neprestano zelenje in kjer človeka ne mučijo skrbi za vsakdanje življenje, ker mu tam razkošna narava prostovoljno nudi svoje darove?

Toda lepa pravljica o tropskem paradižu je le redko kje uresničena. Na nekaterih otokih Južnega morja, n. pr. na otoku Samoa, domačini res ne poznajo boja za obstanek. Moški morajo sicer loviti ribe, sekati drevesa za svoje kolibe in delati na polju, ženske pa pleto dragocene prostirače, toda vse to delo opravljajo brez naglice. Delajo bolj iz veselja in za kratek čas. Če hoče belec napraviti plantažo, mora pripekljati s seboj kitajske kulije. Samoanec ne opravi zanj nobenega dela, kajti narava skrbi v preobilni meri za rastlinsko in živalsko hrano. To udobno življenje pa se more razvijati le pod učinkom zdravega morskega podnebja in le na obrežju, kjer se krči pragozd, ki »pokriva« notranjost otoka.

Čuden pojav je namreč, da nudi najrazkošnejša vegetacija — zimzeleni pragozd tropske cone — z vso svojo obilico najrazličnejših drevesnih vrst zelo malo življenjskih možnosti primitivnemu človeku. V pragozdovih Sumatre domuje pleme Kubu v življenjskih razmerah, ki presegajo pojem revščine. Družine se plazijo po brezpotnih goščavah in si iščejo živeža. Kar je na sadežih, gomoljih in koreninah le kolikaj užitnega, použijejo na mestu ali pa spravijo v svoje ličnate torbe za prihodnje ure. Ne za naslednji dan. To pleme ne zbira nikakih zalog, ker nima doma. Ko se znoči, si zgrade iz vej siromašno streho in ležejo k počitku. Drugo jutro gredo naprej brez cilja ter so veseli, če najdejo za spremembo kako kuščarico, žabo ali gosenco. Kubu ne poznajo lova in ribarenja, ker nimajo ne orodja in ne orožja. Kadar kdo umre, ga puste tam nepokopanega, ostali pa se plazijo naprej. Tako je življenje pračlovek.

Drugače žive črnici v zapadni Afriki. Imajo stalne domove in obdelujejo polje. Kjer se pragozd razredči, tja »postavijo« svoje vasi in farme. Ne poznajo še pluga in delavnih olajšav s pomočjo velikih domačih živali. Ženske in sužnji morajo opraviti poljska dela s sekuro in rovnico. Vendar je njihov jedilni list precej bogat: za zajtrk nekaj praženih banan, omočenih v olju. Za kosilo spet banane, kokošja juha s tolčeno kašo iz gomoljev, podobnih krompirju. Črnici v bistvu niso leni. Radodarna narava jim dovoljuje tri ali štiri ure dela na dan, zato imajo zmerom dovolj časa za lov ali kramljanje v moški hiši.

V tropski coni so povsod tam, kjer ni dežja, namesto pragozdov travne stepe, na katerih je poljedelstvo izključeno. Tu mora človek razviti drugo gospodarsko obliko, s katero more kljubovati neprimernosti suhega podnebja: postati mora živinorejec, potujoči pastir, ki se mora seliti s svojimi čredami. Življenje nomadskih ljudstev ne zahteva hiš ali domov. Njih prebivališče so navadne, preproste kočice. Trnov grm mora ponoči varovati ljudi in živino pred roparskimi zvermi. Glavna hrana je meso, ker žita ne morejo pridelati. Nomadstvo se je ohranilo tudi v naši zmernejši coni. N. pr. med Kirgizi v severnozgodnji Sibiriji. Tudi tu je pomanjkanje lesa občutljivo. Namesto trdne hiše ali kočice imajo prenosljive šotore, za kurivo pa jim služi posušen gnoj.

Izoblikovanje prave kulture z mest, vedami, pisavo in višjim varstvom je menda najstarejše v Egiptu in Mezopotamiji. Značilno je, da se človek kulturno ni povzdignil v pokrajinah z bogato vegetacijo, kjer mu ni bilo treba skrbeti za vsakdanje jelo, ampak v krajih, ki so ga silili k ostremu boju za obstanek. Zdi se, da so h kulturnemu razvoju pripomogla večinoma potrebna dela, ki so uravnala vodno stanje velikih rek (Nila, Evfrata, Tigrisa) za potrebe poljedelstva. V Egiptu so moral skrbeti za gradnjo jezov za obilno namakanje in za kopičenje blata ali glena, ki so ga rabili za pognojitev

njiv. V Mezopotamiji pa so se morali poleg tega še varovati pred poplavami. Takšnih del posameznik seveda ni mogel opraviti. Naravo je moglo premagati le dobro organizirano množestveno delo. Ta sila je razvila tudi vse druge kulturne panoge. Organizacija delovnega prebivalstva je vodila k monarhistični državni ustavi, ki je rabila svoje uradnike, urejeno davkarstvo in stalno vojsko. Vlada se je naselila v mestu. Opazovanje spreminjajočega se vodnega stanja, snovanje stavbnih načrtov, merjenje poljske površine so pripomogli k razvoju zvezdoznanstva, matematike, pa tudi pisave.

Stara kultura dežel ob Sredozemskem morju je zrastle iz popolnoma drugačnih podnebnih in vegetacijskih razmer. Njenega širjenja niso ovirale puščave in stepe kakor oazne kulture ob Nilu in v Babiloniji. To velja predvsem za Grčijo in Italijo. Ob severnih obalah Sredozemskega morja dežuje vsaj pozimi, deloma tudi pomladi in jeseni, dovolj, da je poljedelstvo tudi na naravnem temelju možno. Tako je strogo despotično osredotočenje prebivalstva odveč, zato je razumljiva marsikatera demokratska poteza v zgodovini teh narodov. Zemeljska površina

POLETNO JUTRO (Izresanka)

KRATKA ZGODBA

O G L E D A L O

Nekega dne je prišel bogat, toda skop chassidim (pobožnjak) k svojemu rabbiju (mojstru, učitelju). Rabbi ga je povedel k oknu. »Poglej tu,« je dejal, »in povej, kaj vidiš.«

»Ljudi,« je rekel bogati mož.

In zdaj ga je povedel rabbi pred ogledalo. »In kaj vidiš tu?« ga je vprašal.

»Vidim samega sebe,« je odgovoril skopuh.

In modri rabbi je rekel: »Vidiš, v oknu je steklo in v ogledalu je steklo. Toda steklo ogledala je zadaj posrebreno. In kakor hitro je vmes nekaj srebrna, vidiš le samega sebe in ne več drugih ljudi.«

S. Ansky — Prev. dj

je za človeka vzgojevalnica, kakor je rekel neki veliki geograf.

Zato ima evropska kultura v srednjem veku in potem svoje posebne poteze. Premaknila se je na severnejše prizorišče ob zapadnem robu zmernejše cone starega sveta, kjer so padavine razdeljene na vse letne čase, kjer vladajo zime in kjer so bili prvotno veliki gozdovi. Človek se more skoraj povsod veseliti in obdelovati svoja polja brez umetnega namakanja. Zima prekine delo na polju in sploh na prostem. Treba je poskrbeti za večje potrebe glede hrane in obleke. Pri zidanju bivališč je treba paziti na večjo trdnost. Treba je sploh več delati za preživetje od letine do letine.

Toda človeške sposobnosti in njegovi iznajditeljski darovi se zmanjšajo in celo odpovedo, če se povečajo nevšečnosti podnebja. Nizka temperatura višjih širin ne dovoljuje ugodnega poljedelstva in pašništva. Tako ljudje v mrzli coni nimajo temeljev kulturnega razvoja. Zivotarijo v sibirskih tundrah, na groenlandskih obalah, na obrežjih arktične Amerike ter se za silo preživljajo z lovom in ribarjenjem. Večna skrb za obstanek duši vse duševne gibe, ki so se mogli v zmernejši coni tako visoko razviti. Skromna vegetacija ima tu enake škodljive učinke na kulturne uspehe človeštva, kakor jih ima razkošnost v tropskih deželah.

Moje razprave št. 2. Glasnik št. 11

P O M E N Š A N G H A J A

Zdi se, da se sedanji spor med Kitajsko in Niponsko ne bo končal s premirjem, ampak s porazom ene ali druge države, kajti Niponci so se odločili za zavzetje Sanghaja, najvažnejšega mesta na Kitajskem. Doslej so že nekaj let razne pokrajine na severnem Kitajskem v niponski oblasti, toda tudi v primeru, če bi ostali Niponci za vedno tam, ne bi to mnogo pomenilo zanje. Ključ položaja je v Sanghaju, ki po svoji velikosti in gospodarski važnosti prevladuje nad vsemi drugimi kitajskimi mesti ne glede na to, da gre skozenj pot v bogate zaledne pokrajine in da je le nekaj kilometrov oddaljen od Nankinga, sedeža osrednje kitajske vlade.

Sanghaj je središče trgovskega prometa za polovico vzhodne Azije. Ob enem je največje kitajsko in največje evropsko mesto na Daljnem vzhodu. Evropsko mesto sestoji iz manjše francoske in večje mednarodne naselbine, ki ležita druga poleg druge. Kitajsko mesto pa se razteza tako na severu kakor na jugu obeh naselbin, ter meji na severu na niponsko naselbino, ki šteje kakih 20.000 prebivalcev. Francoska naselbina, ustanovljena l. 1817, je pod upravo francoske vlade, mednarodna

naselbina — obstoječa iz angleške (ustanovljene l. 1843.) in iz ameriške (ustanovljene l. 1848), združene od l. 1860 — pa ima svojo lastno upravo pod

V KITAJSKEM SANGHAJU

angleškimi vplivom. Kitajcev je v Sanghaju 3 in pol milijona, od katerih živi skoraj en milijon v evropskem mestu, ki šteje samo 50.000 prebivalcev. V mednarodni naselbini vlada

in Niponci, toda takrat še niso v zadostni meri sodelovala bojna letala. Zdaj se Niponci poslužujejo tudi letal. Tako se zna zgoditi, da bo evropski Sanghaj s svojimi palačami kmalu za-

Glavna cesta v MEDNARODNEM SANGHAJU

svet devetih inozemcev in petih Kitajcev, ki razpolaga s 5000 redarji. Poleg tega obstoja organizacija inozemskih prostovoljcev, ki šteje okoli 2000 mož.

Pri spopadu l. 1932. evropski Sanghaj ni bil prizorišče bojov med Kitajci

puščeno mesto. Če se Niponcem posreči, da zavzamejo Sanghaj, oziroma če ga bodo Kitajci rešili — od tega je odvisna usoda osrednje kitajske vlade v Nankingu, oziroma usoda niponske moči v vzhodni Aziji.

GEOLOGIJA IN RASTLINE

Dejstvo, da neke rastline »dajejo prednost« določnim mineraloškim sestavinam in da uspevajo le tam, je geološki znanosti že dolgo znano. Tako so preiskali v orleanskem gozdnem predelu neke apnene rastline, ki rastejo tam na kilometre dolgih plash v kremenici ter so slednjič odkrili staro, z apnencem tlakovano rimsko cesto. — Kjer raste kalamina, tam je gotovo cinkova ruda, n. pr. v Belgiji, na Vestfalskem in v Gornji Sleziji. Poljska bodljika kaže na glino, lapuh pa večinoma na suh, apnenast skril. Orhideje so apnene rastline, vres in borovnica pa peščene. Metlika je tipična solna rastlina.

KITAJSKO PREBIVALSTVO

Danes znaša 446 milijonov, medtem ko je bilo pred 60 leti okoli 404 milijonov. Na leto se poveča za 10,7 odtisočkov, spričo tega bi se moralo v 60 letih podvojiti. Toda v tej dobi se je povečalo le za 40 milijonov duš. Vzroki: vojna, kuga, poplave, suša, lakota in druge uime. Vsak prebivalec ima le majhno površino zemlje in človek se nehote vpraša, kako bi se stanovništvo prehranilo, da ga niso zdesečkale prirodne nezgode. To je tesnobno vprašanje, čigar rešitev dela preglavico kitajskim oblastem.

V DEŽELO DVEH TISOČ JAM

ANTON DEBELJAK

N A D A L J E V A N J E

Pripeli smo pred vhod. Globoko spodaj šumi Pivka, zdaj Piuca, o kateri je Majster mojstrsko zakrožil:

Naj meja na zemlji hinavsko nas loči,
spod veže nas Pivka, ki v Savo se toči.

Spotoma sem vprašal podčastnika po naše, kaj pomeni RR. Grotte. Ker ni odgovoril, sem ponovil v italijanščini. Dejal je: Regie reali grotte! — Kraljevske kraljevske jame?! Neverjetno. Zdaj vidim iz Rigutini & Bulleja: Rr je znak množine. Stopili smo na vlačec: najmanjši vlak v Italiji in gotovo edinstven na svetu, se čita na predzadnji strani jamskega glasila Le Grotte Italia. Pota pa je nad 20 km. Malo me je skrb zaradi prepaha, ker nisem premočno oblečen. Sicer pa zdravemu in odpornemu človeku se ni bati, če »vleče«. Prepih — piše Berliner Tageblatt in po njem aprila 1937 Bat'ov »Izbor najboljih savremenih članaka« v Borovu, pod naslovom »Je li promaja štetna?« — prepah samo budi neko uspavano obolenje, a ne iz ziva novega. Človek bi se lahko po načrtu navajal na prepah. V prilog takemu pojmovanju govori neobčutljivost Amerikancev proti taki zračni struji.

Mila Jera mi ni vzor, rajši tibetski asket Milarepa. Po njegovem zgledu sem se stisnil sam vase v predasljju, kakor reče dr. Melik soteski ali debri (Slovenija I), in sem opazoval pri stranskem vhodu, kako kukajo v rov od zunaj možje domačini. A kaj ko velja zanje izrek: Porta aperta a chi apporta, mà chi non apporta porta! t. j. vrata so odprta tistemu, ki prinese (plača); kdor pa nič ne prinese, naj pete odnese

Sem ter tja begajo fantje, ki nosijo na rokavu napis Sorvegliante (reditelj), in nazadnje se požene mali lukamatija. S primerno brzino ali počasnostjo se vijugamo po vilinskem carstvu, o katerem je zakročila romunska kraljica Carmen Sylva:

Pod zemljo pravljica ima še eno carstvo.

V nem. izvorniku najdeš ta verz v Lapajnetovi brošuri o Postojnski jami. Tu zveš, da so v prosluli špilji napis

Postojnski jami

iz 13.—16. stol. L. 1816. je našo zijavko proslavljal nemški bard Fellinger, pokopan v Postojni. Francoz Hacquet jo omenja 1777 v spisu Oryctographia Carnioliae. L. 1818. je L. Čeč odkril »paradiž«: lomil je kapnike in jih polagal po potu, da je mogel nazaj iz labirinta. Tedaj je gosposka jama zaklenila in jela pobirati vstopnino. Opis osmega svetovnega čuda se nizajo: P. pl. Radics, Dr. E. Costa, E. Lah, Orožen, Perko...

Za ljudi, ki nenadoma pridejo med oblikovito notranjščino, navaja Lapajne Vergilov verz:

Obstupuere omnes intentique ore tenebant... ki pa se pravilno glasi: conticuiere omnes intentique ora tenebant (str. 16).

Ko je prišel l. 1869. Princ Napoleon (Jérôme), ki je videl dotlej vse zna-

menite okapnice, se mu je naša zdela najzajša in venomer je šepetal: »Très joli.« Brazilski cesar Don Pedro s cesarico se je pohvalno izrazil l. 1871. L. 1872. so pričeli graditi železnico. L. 1880. so v transparentih stali trojezični napisi: slov., nem. in ital.

Danes imamo v votlini tudi trojezične napise: nem., franc., ital. Na miniaturnem vlaku sem zavohal češkega: Ne na hybejte se! — Mesečnik Misel in Delo 1937 (167) nam osvežuje v spominu na podlagi Tumove knjige

»Iz mojega življenja« prvotni italijanski proglas, s katerim je obetala Slovincem iste državljanske pravice in šole v njihovem jeziku, celo v večjem številu, nego so jih imeli pod Avstrijo. — Zdaj imamo pa pisan ništrc. Tega se je zavedal neki naš prosvetni delavec, ki se je moral pismeno opravičiti, zakaj ni vstopil v nobeno fašistično organizacijo: »Kadar bo slovensčina državni jezik kakor so priznane štiri govornice v Etiopiji, da...«

TRIJE MUŠKETIRJI

ALEXANDER DUMAS SE © ILUSTRIRAL NÖRRETRANDERS © FORATIS NI DOVOLJEN

STRAŠEN TRENUTEK

»Hvala Bogu, moje denarnice mi niso vzeli!« S temi besedami je izročila Mylady mlademu možu mošnjo cekinov. »To je dobro. Jaz sem namreč izdal ves svoj denar za najetje broda.«

Dva železna droga sta bila prepljena, ter je bilo baš toliko prostora, da je mogel skozi človek. Mylady je pogledala v globino in na lestev iz vrvi, na kateri je stal Felton. Lestev se je zibala sem in tja. Mylady se je prestrašila.

»Ali mi zaupate?« je vprašal Felton tiho.

»Kako morete to vprašati?«

»Sklenite roke, tako da.« Felton je zvezal njene roke z ručo in nato še z močno vrstico.

»Oklenite se me okoli vratu in ne bojte se!«

»Ne, izgubili boste ravnotežje in potem bova padla oba v globino.«

»Ne bojte se! Mornar sem!«

V naslednjem trenutku sta visela oba nad prepadom Felton je počasi lezel navzdol, korak za korakom.

»Tiho«, je zdajci dejal, »slišim stonjela!«

Napisov si nisem utegnil prepisati. Pomen je nekako tak, kakršnega sem zasledil v celovškem muzeju:

Schau nicht mit den Händen an,
Was man mit den Augen kann...

t. j. ne ogledujte si z rokó, kar lahko že stori oko!

Pametno bi bilo prenesti iz Celovca še tablico s tole pravično iverjo:

Der vorher gegangen war,
war Kulturmensch, nicht Barbar...

t. j. kdor tod je meril svoj korak, je bil omik, ne divj!

Revenons à nos moutons. Kje smo že ostali? Lapajne poročá, da je v tej vilinski palači nastopila vila Elektra l. 1884 ter osvetlila grozljivo gigantski pojav, čarobno carstvo. Pred 50 leti, 29. 6. 1887, je v čudoviti duplji dejal srbski kralj Milan adjutantú stotniku: »Torej, Pantelić, ni vam žal, da ste naredili izlet v Postojno? Divno, divno!« Isto leto je bilo 12. 8. v votlini 600 čeških gostov, dalje 60 pomorskih čast-

270

DRAGOCENO BREME

»Kdo bi mogel biti?« je zašepetala Mylady.

»Obhod straže.«

Potem sva izgubljena. Videli bodo lestev.«

»Ne, ker je na srečo šest čevljev prekratka. Če se ne bo prav zelo bliskalo, naju ne bodo videli.«

Negibna in tako rekoč brez diha sta visela ubežnika okoli dvajset čevljev nad zemljo. Vojaki so šli mimo.

»No, zdaj sva rešena«, je šepetal Felton, ko so se glasovi oddaljili. Mylady je vzdihnila ter se onesvestila.

Ko je Felton dosegel zadnji klin, se je spretno spustil na tla. Ponesel je Mylady na obrežje, kjer je dal znamenje s piščaljo. Enako znamenje mu je odgovorilo. Kmalu se je prikazal v temi čoln, ki pa ni mogel prav do brega. Felton je s svojim tovorom stopil v zagon valov »In zdaj na brod!« je zapovedal.

nikov, med njimi na čelu Prince of Wales, potlej indijski veljaki, katerih eden je brzojavno naročil 16 mesecev staro govedo in enoliko staro ovco za spremstvo, ki mu je za petami nosilo železen zaboj. L. 1888 je stal pod Sovičem poveljnik španske eskadre z 38 častniki. L. 1889 — banzai! — niponski princ Taki Hito. L. 1897 se je ponižala v naš podmol pravljíčarka Carmen Sylva (psevdonim romunske kraljice, 1843—1916), ki je zabeležila v knjigo

za prepotnike: »Unter der Erde hat Märchen noch ein Reich.«

Po Jeršinovčevem raziskavanju in Schmidlovem orisu je jama povsod zaslovela, zato so postavili na kamniti plošči v plesišču te vrstice: Prosectoribus meis, cultivatori meritissimo Josepho Jeršinovic equiti de Löwengreif et descriptori ingenuoso Dr. Adolpho Schmidl, MDCCCLXV.

Uresničila se je želja, s katero zaključuje Lapajne, oče mojega sosluziv-

REŠENA

Medtem ko se je čoln bližal brodu, je Felton razvezal Myladyne roke ter oškropil z vodo njen obraz. Globoko je vzdihnila in odprla oči.

»Kje sem?« je vprašala.

»Rešeni stel!« je odgovoril mladi častnik.

»Zares vidim morje in nebo nad seboj. Hvala ti, Felton, tisočera hvalal!« Mladi mož jo je stisnil k sebi.

»Toda kaj je z mojimi rokami?« je vprašala in dejala roke kvišku. Bile so krvave. Felton je obupno zmajeval z glavo.

»O, saj to ni nič hudega!« je rekla Mylady, »zdaj se že spominjam. Toda kakšen brod je tam?«

»Najel sem ga za vas«, je odvrnil Felton.

Čez nekaj trenutkov sta bila že na krovu.

»Gospod kapitan«, je rekel Felton, »tu je dama, o kateri sem vam govoril. Izkrajte jo varno na Francoskem!«

ca Vladimira, svoje poročilo o Postojnski jami, biseru Kranjske: Vivat, floreat, crescat. — Pečina se ni podrla, nove predele odkrivajo, nad 200.000 obiskovalcev dobiva na leto.

D A L J E

ZDRAVNIŠKO ORODJE PRED 2500 LETI

Pri Aschaffenburgu so med odkopavanjem nekega groba iz halstattske dobe našli v urni skoraj nepokvarjen zdravniški instrumentarij. Orodje, tri igle, štiri

majhne pletve in dve kleščici (pinceti), je bronasto ter odlično izdelano. Orodje je zelo podobno današnjim zdravniškim instrumentom. Enako orodje iz poznejšega časa je sicer znano, toda kot najdba iz imenovane dobe pomeni pravo predzgodovinsko senzacijo. Našli so tudi sedem bronastih zobovij. Takratni zdravniki so ustvarjali z mojstrsko umetnostjo pomožna sredstva za zobovje, kar dokazuje, da Rimljani niso uvedli zobnega zdravništva v severnih pokrajinah, kakor so doslej domnevali.

SLOVO

»Da, za ceno tisoč zlatnikov«, je pripomnil kapitan.

»Pet sto ste jih že dobili!«

»In tu je ostanek«, je dejala Mylady.

»Ne!« je rekel kapitan. »Beseda je beseda! Ostanek bom dobil šele ob prihodu v Boulogne.«

»Dobro«, je odvrnila Mylady, »v Boulogne ne boste dobili pet sto, ampak dvojno!« »Izvrstno!« je zaklical kapitan, »škoda, da so taki potniki tako redki!«

Ko je bil Felton sam z Mylady, ji je

zaupal, da se bo izkrcal v majhnem zalivu pri Portsmouthu, odkoder bo šel k Buckinghamu, da dobi njegov podpis za njen izgon. Lord Winter je menil, da Felton ne ve, kaj vsebuje dokument, ki mu ga je bil izročil.

»Pohiteti moram«, je rekel Felton, »kajti vojvoda se odpelje že jutri v La Rochelle.«

»Ne sme!« je vzkliknila Mylady, ki je pozabila, da mora biti previdna.

»Le mirni bodite, tako daleč ne bo prišel«, je odvrnil Felton s pogledom, da se je Mylady stresla od radosti.

PODEŽELSKI OBRAZI

IGNAC KOPRIVEC

Srečal sem ga sredi gozdov, ki leže pred našo vasjo. Prav za prav to ni bilo niti srečanje, ker je sedel pokraj ceste v travi, pestoval levo nogo, na katero je prav tedaj natikal preluknjano nogavico in jo pritrjeval nad gležnjem z umazanim trakom spodnjih hlač, ki ga je ovil dvakrat okrog noge; rahlo je vzdihoval in govoril sam s seboj. O čem je govoril, ne vem, ker je utihnil in se potuhnil, ko sem se mu približal. Delal se je, kakor da me ne vidi: obračal je zgaran, obnošen čevelj, ga ogledoval od vseh strani, potokel s peto po kamnu, iztresel prah in pesek, ki je prilezel vanj skozi luknjčaste podplate in ga vlekel počasi na nogo, kakor bi bila tako razbolela, da bi ne prenesla brez bolečin močnejših tresljajev. Par hipov sem ga opazoval, ko pa sem videl, da je do pičice podoben vsem ostalim popotnikom, ki sem jih srečaval zadnje dni na cestah, — da ima prav tako obnošeno obleko, prav tako razmršene lase, prav tako sestradan obraz, upognjen hrbet in od cest ožuljene noge, sem ga nagovoril:

Er. Sperling: SONČNICE

»Počivaš, popotnik?«

»Počivam,« je dejal, ne da bi me pogledal. Mirno je vlekel vezalke iz luknje v luknjo in tu pa tam obrisal v hlače konec prsta, kjer se mu je nabrala temna pega masti, ki je bila na vezalkah, potem je stegnil nogo, pomigal z njo, jo nesel še enkrat v naročje, potapljal z desnico po pravkar napravljenem vozlu, se nasmehnil z nenavadnim smehom, uprl vame kalni in zmeden pogled ter nadaljeval: »Počivam, da. Prijetno je počivati v samotni.«

»Si od daleč, in kam vodi tvoja pot?«

Pogled se mu je zbeegal, povedil ga je za hip, potem pa je šel z njim gori in doli po dolini, ki jo je videl med drevjem, obstal je nekje spodaj na haloških hribih in dejal:

»E, kaj bi pravil! Morda ne boš razumel. So namreč ljudje, ki ne razumejo, da vsak človek nima doma, da zjutraj ne ve kam bo legel zvečer, da ne ve kje ga čaka skleda opoldne, da rodne kočje ni videl od rojstva, da matere ne pozna in se mu zdi, da je ni videl nikoli. Svet je tako velik, da bi nikomur ne bilo treba biti v zadregi za streho in kos kruha, toda nimaš ga, kaj hočeš, — ceste pa so prostrane, daleč v svet te povedejo, pa greš po njih brez cilja. To je zdaj nekam udomačeno, včasih so po njih hodili falotni in z grdimi dejanji obrizgani skitalci, danes pa so dom vseh in jih že ne ločiš, vsi so kakor zločinci.«

»Težke so tvoje misli, popotnik, za tvojimi besedami jih vidim. So ti storili krivico, ker ti berem gnev v očeh? Povej! Morda boš izrekel besedo, ki leži nad nami vsemi, a je ne upam izreči ne jaz ne kdo drugi, le čutimo jo in se tresemo pred njo, ker vemo, da bo trda, da bo zamajala bregove, ko bo padla.«

Gledal sem ga, glava mu je lezla počasi na prsi, zobje so mu škripali in pesti je stiskal, da sem se ga zbal, potem se je stresel, se zravnal in me pogledal s smehljajem na licih, a ta smehljaj je bil strašen, na ustnicah se mu je tresel ter mu pozibaval spodnjo čeljust. Obrnil sem se stran, on pa je dejal:

»Tiho bodi o pravici in krivici! Ne ločiš ju več druge od druge. Kakor

prostitutka sta: plačaj in me imej. Ampak molči! Le molči, vse nastavlja ušesa, pa je dobro, če molčiš. Molčeči so ponižni, ponižni pa so zaželjeni povsod, zlasti tam kjer je ponižnost potrebna, kjer ima smoter. Toda da ti povem: lačen sem. Tretji dan sem na cesti, berač med berači. Kaj naj mi dajo, ko pa sami ničesar nimajo! Skorje črne kruha so mi dajali molče in skozi priprta vrata, da jim nisem mogel pogledati v obraz, v sobi pa so tutili otroci in prosili prav za isto skorjo, ki je bila namenjena meni. Odrinil sem ožuljeno roko in hudo mi je bilo, tovariš, še zbogom nisem mogel reči, ko sem šel. Tri dni, brat, in ob vsej poti je bilo tako... Kaj pa je to tu doli? Tu glej, v dolini, na travnikih! Mrtvaški spreved, ne? Glej, kako gredo upognjeni, roke jim vise skoraj do zemlje. In kake postave, o kake postave! Sami sestradanci. Le koga pokopavajo?« Pogledal me je in mi pokazal s prstom v dolino.

»To niso pogrebci, popotnik,« sem dejal »kosci so, zdaj gredo k zajtrku, tebi pa se zde pogrebci.«

»Kosci? — To niso kosci!« je dejal in strmel z odprtimi usti na travnike.

»Ne imej me za norca. Iz teh krajev sem. Dvajset let sem taval po svetu pa sem se vrnil berač. Rodni dom sem si hotel ogledati, preden mi noge popolnoma odpovedo, in pesem koscev sem želel čuti, predno ležem kje v tujem hlevu, — ti mi pa praviš, da je ta mrtvaška procesija skupina koscev. Ne verujem ti, da veš, ker se še dobro spominjam, kakšni so bili kosci tistokrat. Če pa je res, kar praviš, tedaj se vam je moralo goditi strašno, da so se iz ponosnih ljudi izlegli mrtvaki z do tal visečimi rokami in grbci kloneči skoraj do zemlje.«

Vstal je; še ozrl se ni več náme in je odhajal, kakor da sem jaz kriv gladu, ki je razjedel narod. Gledal sem ga in hudo mi je bilo, on pa je šel počasi, glava mu je lezla na ramena, okovane pete čevljev so mu trdo potrkavale ob cestno kamenje, a gori iz doline je prihajala glasna prošnja koscev, ki so molili pred jedjo: »Reši nas vsega hudega.« Na Veliki seči se je kričaje dvignila jata vran ter krožila nad kosci, nad Pohorjem pa so se jeli kopičiti oblaki, pravijo, da to oznanja vihre in dež.

BAKTERIJE V VIŠINSKEM ZRAKU

Pri nekem višinskem poletu so nedavno raziskali zrak. Izstavili so sterilizirane posode za umetno bakterijo v različnih višinah ter jih nato skrbno zaprli. Vsakih 300 m v višino so napravili en poskus. Največja višina, ki so jo dosegli, je znašala 8700 m. Po pristanku so položili posode v valinico, da se morejo bakterije razviti. Ugotovili so, da je zrak v višini nad 6000 m praktično brez bakterij.

MIROVNI KONGRES NA KITAJSKEM leta 546. pr. Kr.

Pod dinastijo Čeu (1115 do 242 pr. Kr.), točno 546 l., je Hiang Siu v kraljevini Sung poskusil izzvati splošen sporazum in razorožitev, da bi prizanesel narodom vojne nezgode. Sklical je shod, ki so se ga udeležili zastopniki Tsina, Čuja, Tsija, kd.: v celoti 14 kraljestev, to pa v Kuej Te Fuju, prestolnici države Sung v krajini Ho Nan. Kakor vsako miroljubno zborovanje je bil tudi ta sestanek pričetek krvavih vojn.

Lastovicam in vrbacem niso znane kraguljeve namere.

(Nišonaki pregovor)

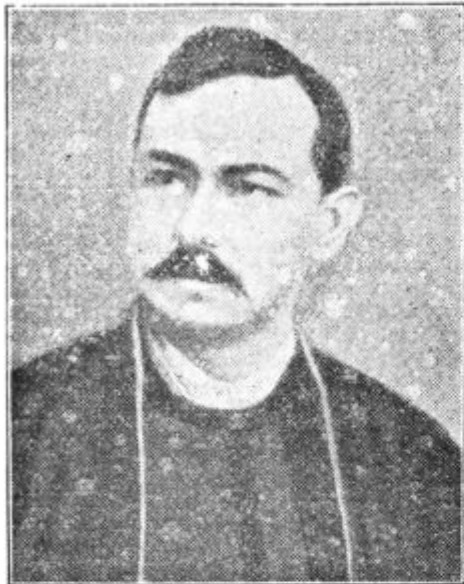

PO KOPANJU

IZ LITERARNEGA SVETA

SRBSKI »HLAPEC JERNEJ«

Janko M. Veselinović je objavil leta 1894. v Beogradu zbirko novel »Rajske duše«; med njimi je bil »Čiča Toma«, ki ga je Srpska književna zadruška pet let pozneje ponatisnila v 54. knjigi svojih publikacij. Zdaj dobiš to novelo tudi v IV. zvezku Veselinovičevih

JANKO M. VESELINOVIC

zbranih spisov, ki jih izdaja »Narodna prosveta« v »Biblioteki srpskih pisaca«.

Vsebina novele je tale: Toma, revež iz Bosne, je prišel v Srbijo in vstopil v službo za hlapca pri kmetu Milanu Lukiću. Marljiv, zvest in pošten je ostal pri hiši štiri in trideset let. Ko je gospodar umrl, je bil »čiča« Toma sinu Pantu pravi oče; ubiti bi se bil dal zanj. Ko je pa hotel nekoga dne mladi Lukić prodati dva premlada vola in je Toma temu nasprotoval, češ, da bi dobil čez dva meseca mnogo več denarja za nju, ga je Panta ozmerjal ter poudaril, da je le hlapec. Toma se je razjezil in zahteval svojo meздо za 34 let zveste službe in trdega dela. Ko se je pa domislil, da bo moral Panta najeti posojilo, da ga izplača (za vsako leto 12 cekinov — torej vsega 408 cekinov), se je dobri hlapec ustrašil ter se v kesanju ustrelil.

Tovariš dr. Alojz Turk me je opozoril, da je osnovna misel te novele podobna vodilnemu motivu Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. O Tomi beremo v začetku IV. poglavja: »Včerajšnji hlapec — danes gospodar!« Jernej pa pravi o sebi (II. pogl., str. 6.): »Štirideset let bo...

IZ SODOBNE LIRIKE:

V S I L J I V C U

*Robantiž kakor žganježerski furman,
neprebavljiv si kot otrok izbirčen,
v poštenega človeka mi zadirčen
kavdraš, neznosni kurjedvorski purmcl!*

*Naočnike naj dá ti optik Jurman,
da kdaj spregledaš in ne boš zamerčen,
da zveš, kje kruh pšeničen, kje je sirčen,
kdo mož, kdo baba, kdo je Bur, kdo Burman.*

*Neznan, nezvan med nas si sam se vtilulil,
pa kakor paglavce bi rad nas hrulil,
iz našega celo si točil litra?*

*Ne zini nič, izgini liki ptič,
drugače te popade sam hudič
in te brez prič na dno pekla pocitra!*

Anton Debeljak

in nič manj, ko sem prestopil ta prag (kot hlapec pri starem Sitarju)... Vsi so pomrli, trudni; ostal sem sam, poslednji gospodar.« Oba, Toma in Jernej, sta iste misli: da sta z mnogoletnim požrtvovalnim delom in skrbjo za posestvo, dom in družino postala iz hlapcev gospodarja. Jernej apelira na domače in tuje kmete, na okrajno in deželno sodišče in nazadnje na vladarja. Ko pa vidi, da mu nihče ne pritrjuje, zažge Sitarjevo hišo in sosedje ga linčajo. Toma apelira samo na svojo vest; ko mu pa ta očita, da bo Lukić propal, če se zadolži, izvrši samomor. Etično stoji torej Toma više, ker se ne maščuje.

Ker je Cankar najrajši bral dela realistov in ker je bral tudi srbske knjige, je prav mogoče, da je poznal Veselinovičevo novelo in spisal l. 1907. svojega »Jerneja« pod vplivom »Toma«. L. Koštič

S. F. SEMMELWEISS

L. F. Céline, muhasti pesnik romanov »Potovanje na koncu noči«, o katerem je bila beseda v »Žisu« pred par leti, in »Smrt na pšodoc«, je nedavno razširil svojo doktorsko disertacijo iz l. 1924, kjer obravnava žalostno zgodbo ginekologa Semmelweisa (1818—85). Mož, ki je odkril povzročilca vročice pri otročnicah in tako poleg Listera ustanovil moderno antiseptiko, se je moral na vse strani boriti z nepriznanjem. (Gl. razpravo dr. M. Cerniča »Stebri sodobne kirurgije« v Žisu, maj, 17.) Célinova knjiga je en sam krik zoper omejenost, ki trdovratno kljubuje na svojem videzu in žene ženja v blaznost. Vsa tri dela kakor tudi potopis iz Rusije »Mea Culpa« so izšla na nemško prevedena v Moravski Ostravi. D.

PESNIK IN ARHITEKTURA

Za štiri glavne vhode novega Trocadéra, tega monumentalnega hrama sodobne umetnosti, ki je arhitektonsko središče pariške svetovne razstave, je znameniti francoski poet, esejist in član Akademije Paul Valéry (rojen 1871) zasnoval sledeče pomembne napisne, vklesane v beli marmor veličastne zgradbe:

OD MIMO GREDOČIH JE ODVISNO
ALI SEM GROB ALI ZAKLADNICA
ALI GOVORIM ALI MOLČIM
TI SAM BOŠ ODLOČIL
NE VSTOPI BREZ HREPENENJA

VSAK ČLOVEK USTVARJA NE DA BI
[VEDEL

PRAV TAKO KAKOR DIHA
TODA UMETNIK ČUTI DA USTVARJA
NJEGOVO DEJANJE MU ZAJAME CELO
[BISTVO

LJUBLJENA MUKA MU DAJE MOČI
MED TE ČUDOM POSVEČENE ZIDOVE
SPREJEMAM IN SHRANJAM DELA
IZ ČUDODELNE UMETNIKOVE ROKE
KI SODELUJE IN TEKMUJE Z NJEJO
[VO MISLIJO
PRVA NI NIČ BREZ DRUGE

REDKE STVARI ALI LEPE STVARI
SO TU ZEBALI POZNAVALCI
DA UČE OKO GLEDATI
KAKOR SE NIKDAR NI VIDELO
VSEH STVARI TEGA SVETA

Zanimali bosta preproščina in jednatost teh »inscriptions«, ki tudi v izvorniku nimajo rim. P. Karlin

KNJIGE IN REVIE

Uredništvo je prejelo.

ZDRAVNIŠKI VESTNIK, strokovno glasilo zdravništva v Sloveniji, l. IX, št. 6-7. V času, ki je še pod vtisom žalostnih pojavov v neki naši bolnici, bo nedvomno zanimal tudi inteligentne laike članek dr. Pavla Lunačka »Vaginalna preiskava in puerperalne infekcije« s statističnimi podatki iz ljubljanske državne ženske bolnice. Dr. Simoniti poroča v svojem delu »O črevesni tuberkulozi« o diagnozi in terapiji črevesne jetike s posebnim ozrom na röntgensko diagnostiko. V področje socialne medicine posega v marsičem senzacionalen prispevek dr. Tomaža Furlana »Solicosis«, s katerim naj bi se seznanili vsi naši zdravniki in delavske zavarovalnice. Dr. Igor Tavčar poroča o »Ulkuzovi bolezni kot alergozi« in o smereh zadevne moderne terapije. Končuje se razprava dr. Božene Merljak o »Patogenezi iktera«. Dr. Anton Breclj priobčuje »Prispevek k poglavju o kliconoših«, dr. M. Kremžar pa začenja poglavje »O specialitetah«. Svoja zanimiva izvajanja končuje s trditvijo, da brez sodelovanja med zdravnikom in lekarnarjem ni ljudskega

zdravja. Končuje se opis zdravniškega in organizatornega dela pok. dr. P. Defranceschija, ki ga je prispeval dr. D. Mušič. Slede običajne rubrike Iz socialnega varovanja, Iz medicinskih časopisov itd. »Zdravniški vestnik«, ki ga urejuje primarij dr. R. Neubauer, se naroča pri upravi na Golniku ter stane celoletno za medicince din 90.

DELO PROTI TUBERKULOZI, glasilo protituberkulozne zveze v Ljubljani, l. III, št. 4. Celotna številka je posvečena studiju graditve novih in prepotrebni bolniških stavb. O aktualnih problemih kostne jetike piše prim. dr. Minač, ki podaja za Slovenijo važne podatke s praktičnimi nasveti za zdravljenje bolnikov v bolnici in izven nje. Dr. Fr. Debevec razpravlja o zavodih, ki so potrebni in boju proti jetiki in ugotavlja, da potrebujemo predvsem zavode, katerih oskrbovanje bi bilo zelo poceni. Prim. dr. R. Neubauer prav tako razpravlja v svojem članku o oskrbi bolnikov z odprto jetiko ter predlaga koristno zamisel kolonij ali naselij. Iz vseh teh in nadaljnjih prispevkov je razvidno, da bi morala v prvi vrsti država skrbeti za jetične bolnike iz socialno šibkih slojev. Dr. Tomaž Furlan, urednik glasila, opisuje svoj obisk dveh italijanskih sanatorijev za tuberkulozo v Istri. Vsestransko zanimiv prispevek! List se naroča pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva cesta. Cena ?

ILLUSTRIRTE ZEITUNG LEIPZIG št. 4822 prinaša pod naslovom »Svet v štirih dneh« misli k svetovnemu zračnemu prometu (dr. K. Krause). Članek je opremljen s številnimi slikami modernih potniških letal in z zemljevidom zračnih prog. Ital. minister Lessona opisuje v ilustriranem prispevku italijansko obnovitveno delo v Abesiniji. Srednje štiri strani so posvečene nemški umetnostni razstavi v Monakovem. Ostale rubrike so kakor običajno pestre. Tednik se naroča pri založbi J. J. Weber v Lipskem.

NA POT (izrezanka)

IZ PRAKTIČNE MEDICINE

»Biološko načelo«

V avgustu sta bila na Nemškem dva pomembna kongresa, ki sta se bavila z vprašanji moderne medicine. V Düsseldorfu kongres za ljudsko zdravje, v Berlinu pa mednarodni kongres homeopatov. Na obeh kongresih so govorili o »biološkem načelu« zdravljenja, t. j. da so zdravila v majhnih množinah koristna, v večjih dražljiva, v močnejših ohromujoča, v zelo močnih množinah pa smrtno nevarna. To stališče so zavzeli kljub nekaterim drugim nesporazumom vsi homeopati in allopati, biološki in šolski medicinci. Na obeh kongresih so sprejeli dolžnost kvalitetne višine in previdnosti v speculaciji. Henry E. Sigerist je rekel: »Na starih zemljevidih so nepoznane dele sveta izpolnili s fantastičnimi otoki in gorovji, ki so jih domnevali ali pa jih poznali iz pripovedovanja. Na novih zemljevidih pa so imeli toliko poguma, da so pustili bele lise. Zaznamovali so le to, kar so videli in zmerili. Kdor je potoval s starimi zemljevidi, je bil v nevarnosti, da zablodi, novi zemljevidi pa so kazali pravo pot — čeprav ne povsod.«

Zdravljenje

z rastlinskimi sokovi

Nekateri učenjaki med zdravniki priporočajo v zadnjem času zdravljenje s svežimi sokovi surovih sadežev. Ta zdravljenja pa se morajo vršiti le v sanatorijih, kjer morejo za vsakega posameznika natančno proučiti potrebno prehranjevalno količino. S temi sokovi, ki vsebujejo mnogo različnih vitaminov, se zdravi predvsem debelušnost. S 14-dnevno kuro se zmanjša teža povprečno za 7 kg. Dobre uspehe so dosegli tudi pri želodčnih in črevesnih obolenjih. Ta kura vpliva ugodno tudi na ženske v kritičnih letih. dr

Insulin zdravi zastrupljenje z alkoholom

Za dobro kapljico je vedno vzrok in potreba. Alkohol razmehča in odžene vse, kar teži srce. Toda z medicinskega stališča je že najmanjša pijanost več ali manj zastrupljenje z alkoholom. Krí »svarka« alkohol in kmalu se pokažejo njegovi učinki. Šele potem, ko alkohol z dihanjem izgori v krvi, je človek trezen. To izgorevanje se pospeši z vbrzgom insulina, znana zdravila zoper sladkorno bolezen. Insulin uniči alkoholno množino, ki je prodrla v živčne stanice in moti tako ravnotežje. Poleg tega prepreči nadaljnje prodiranje alkohola v živčni sistem. Za one, ki se le redkokdaj opijejo, to odkritje nima posebnega pomena, toda pijanec iz navade, pri katerih se pogosto pojavijo hude alkoholne zastrupitve, bo moglo to novo zdravilo obvarovati pred resnimi telesnimi in duševnimi posledicami. dr. FL

TEHNIČNI OBZORNIK

Največje mestno prometno podjetje na svetu, London Transport, obstoja šele tri leta. Vendar tvori vozni park podjetja že 6928 omnibusov. Letno prevozi družba dve milijardi oseb. Zanimivo je, da so se bili med družbinimi avtobusi najbolj obnesli električni omnibusi, ki uporabljajo prost električen vod. Posledica tega je, da bodo v prihodnjih dveh letih zgradili za London 3000 takih vozil.

Francoska vlada namerava ob robu gozda »Bois de Boulogne« zgraditi hišo, ki naj bi bila namenjena le oficelnim gostom vlade. Doslej so morali visoki gostje vlade brezizjemno stanovati le v pariških hotelih.

Na Estonskem so našli nove sklade oljnega skriljavca, iz katerega upajo dobiti letno vsaj 60.000 kg zemeljskega olja. Zanimivo je, da imajo v Estonski koncesije za pridobivanje olja iz skriljavca, švedu.

(tma)

PRAKTIČNE NOVOTE

Polnitev kozarcev za vkuhanje

Doba vkuhanja pomnožuje gospodinjstvo vedno delo in skrbi. Pogosto zavisi samo od malenkosti, da se vkuhan blago pokvari. Često je takšna malenkost delček sadja ali zelenjave, ki je ostal na robu kozarca in ki spočetka ne ovira, da bi na

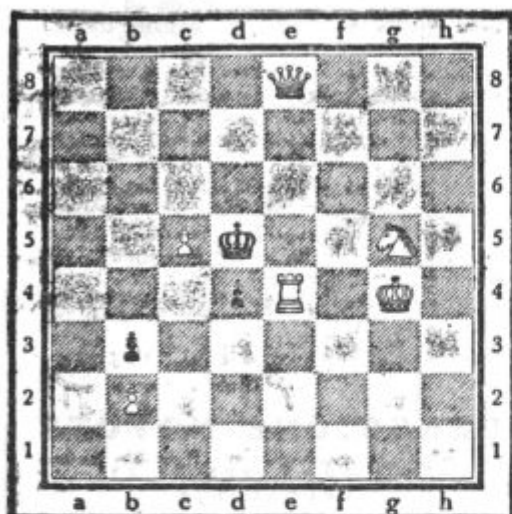

mogli kozarca odpreti, pozneje pa ima za posledico, da kozarec ne zapira več tesno. Če hočemo preprečiti to, da bi se rob kozarca pri polnitvi zamazal, moramo uporabiti poseben lij, ki omogoča s svojim širokim robom in vratom hitro ter čisto polnitev. Odprtina tega lija je primerna za vsak kozarec, ki ima vsaj odprtino 7 cm. Lij postavimo na kozarec, vložimo najprvo sadje ali zelenjavo in šele potem prilijemo tekočino, da ne bo brizgala po kozarcu. Lijak snamemo zelo previdno in podstavimo še krožnik, da ulovi morebitne kaplje. Lij za vliaganje je iz smajla in se z lahkoto čisti.

PROBLEM 210

Kurt Laue

Mat v dveh potezah

Rešitev problema 208

1. Lc4—c6, Kgl—f1; 2. Le6—h3, Kfl—g1;
3. Lh3—g4, Kgl—f1; 4. Lg4—e2+, Kfl—g1;
5. Sd3—f4, Kgl—f2; 6. Sf4—h3 mat.

Rešitev problema 209

1. Tb6—d6, Kc5—b5; 2. Ka7—b7, Kb5—a5;
3. Td6—d5 mat. Lahko, toda vzorno.

ZA BISTRE GLAVE

339

Doživljaj na Novem Zelandu

Neki jezikoslovec, lirik in romantik, ki je proučeval prebivalce na Novem Zelandu, pripoveduje:

»Potovanje do Novega Zelanda in prvi dnevi v tej deželi so bili deževni. Končno se je nebo zjasnilo in ob gozdnem robu sem lahko užival krasoto zvezdnega neba, predvsem pa zopetno svidenje s svojim prijateljem iz domovine, ljubim mesecem. Stal je na nočnem nebu kot lep, točen polkrog in je kazal svoje upanje vzbujajoči D, ki pomeni naraščanje. Tedaj je nastalo poleg mene nenadno neko šumenje in pokanje, neko drevo se je podrla, veja je oplazila moje senco, onesvestil sem se... Zavedel sem se in videl, da mi domačini

ponujajo krepljivo pijačo. Se je bila noč, vendar sem čutil velik glad. Čutil sem, da je minil gotovo že cel dan, morda tudi dva. Tedaj je padel moj pogled na luno. Z grozo sem opazil, da ima obliko rastočega srpa, ki je pa bila manjša nego polmeseč. Ali sem res več nego tri dni ležal nezavesten v gozdu? Kako sem mogel to prežveti? Pozneje so mi to stvar pojasnili. Ali morete ta čudež razložiti z naravnimi vzroki moje nevednosti in nepazljivosti?«

KRIŽALJKA Z OBRATNICO

Crassus

1	18
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	19

Vodoravno: 1) prepàs, 2) do dna (pivski izraz), 3. istinito, 4) ime črki x, 5) glasbeni izraz (ital. do diesis, franc. ut dièse), 6) iz (nemško), 7) zver (felix lynx), 8. bitje, bistvo (latinsko), 9) kratica za naš tednik, 10) reka v severno-zapadni Nemčiji (lat. Amisia, nizozemsko Eems), 11) pripadnik največjega slovanskega rodu, 12) baker (latinsko), 13) kratica za cosinus ali consul, 14) rdečkasto rjav vol, rs, rus, 15) tkanina raš ali aras, 15) franc. naziv za rastlino lečnico (lat. ervum), 17) zvesta žival.

Navpik: 1-17 ali 17-1 nastane ob pravilni rešitvi stavek, obratnica. Stebriček 18-19 vsebuje 17 enakih soglasnikov. — Rešitve je treba poslati vsaj do 1. septembra na uredništvo »Zivljenja in svet«. Izrehabna bo ena nagrada v obliki slovenske knjige.

ZA PASJE DNEVE

(GL. št. 6., str. 96)

Če bi tekla voda istočasno skozi vse tri cevi, bi se vodna shramba napolnila v eni uri in dvajsetih minutah.

STAS NIPONCEV

Pred 30 leti je 7leten Niponeček meril 107 cm, Niponečica istih let pa niti 106 cm. Danes meri tak dečko v mikadovini 1 m 085, njegova vrstničica pa 107 cm. Večanje postave se ne da tajiti, vzrok za to rast je zdaj še neznan.